

“Els mestres més vocacionals, herois del nostre temps, són a barris gitano”

Xevi Sala (la Bisbal d'Empordà, 1965), director adjunt del diari *El Punt Avui*, publica a Columna la seva primera novel·la, *Les causes perdudes*, finalista del darrer premi Prudenci Bertrana.

—La idea inicial era la de fer un retrat força fidel del barri gitano de Girona, on se'n va a viure el mestre que explica la narració?

—La idea era centrar-me en el món de l'ensenyament, sense pensar encara en l'escenari. I vaig descobrir, perquè no ho sabia, que justament al barri gitano de Girona és on podem trobar els mestres més vocacionals, els que no han perdut la fe en l'ofici i que, a més, tenen, diuen ells mateixos, els millors alumnes de la ciutat. Fa anys havia fet un llibre d'entrevistes sobre el barri i això em va donar una certa base. Així, a la idea inicial s'hi afegeix la de parlar dels mestres com a autèntics herois del nostre temps.

—El mestre parla de poble, no de barri, i se'n van a Girona d'excursió.

—La gent que hi viu parla d'anar o venir del poble, i jo ho mantinc perquè fixo la mirada en la gent que hi viu. Des de Girona, la Font de la Pólvora, el barri gitano, és un suburbi, però des del barri, Girona és una ciutat a banda, un punt inaccessible i fantasmagòric: la llunyania d'una ciutat pròxima que fa vida d'esquena al suburbi.

—Penseu que els polítics de la democràcia que han netejat la cara de Girona han fracassat a la Font de la Pólvora?

—Tot i la càrrega de crítica social, la novel·la no és una crítica frontal als polítics, que han fet tots els esforços per gestionar una realitat social impossible de gestionar. L'única solució seria exterminar el barri i repartir la gent per la ciutat, però la idea és impracticable. Els polítics ho van heretar del franquisme. De bona fe, les autoritats franquistes van construir-hi pisos per eliminar les barraques, sense valorar que els gitano difícilment podrien acostumar-s'hi. A Figueres hi ha un barri gitano pensat i edificat en temps de la democràcia, que ha funcionat més bé perquè és de cases aparellades amb una mica de pati, més pensades per a la gent gitana. A Girona, no, i per això els gitano van arrencar les canonades per vendre-se-les i van fer llars de foc a les parets.

Xevi Sala publica la novel·la *Les causes perdudes*, finalista del premi Prudenci Bertrana, a Columna.

—El mestre i, darrere d'ell, el lector, s'integra prou bé al barri.

—Els gitano conformen una societat que et sorprèn en conèixer-la de prop, i sovint de forma favorable. No han renunciat a la vida de carrer, i tenen un concepte sagrat de la família: al geriàtric no hi veuràs gitano. Quan organitzen un casament no hi ha convidats, tothom hi pot anar. És una societat molt sociable i generosa.

—Per què vàreu decidir que el mestre arriba al barri acusat d'abús sexual a una alumna?

—Vaig pensar que, tot i parlar de l'heroïtat dels mestres, seria bo que fos un heroi defectuós i que en molts moments resultés antipàtic. És una feblesa, una culpa, que el posa contínuament a prova, que el fa lluitar contra ell mateix, no només contra les adversitats que troba al barri. I el dilema que s'hi planteja és què passa si el protagonista és un mestre amb tendències pedòfiles i una de les seves alumnes apareix assassinada.

—Dieu que els alumnes gitano són els millors, però ben aviat es veu que no són fàcils.

—Són complicats, evidentment, perquè el barri ho és, però és l'únic lloc on s'adrecen al mestre com a senyor. Són els millors perquè l'escola és un reducte contra l'exclusió social. I veuen que només amb la formació que hi reben podran construir una vida que els allunyi de la marginació.

—I no hi ha molt absentisme?

—Sí. És el problema d'aquests barris. A més, hi ha una tendència a casar-se molt aviat i molts alumnes no arriben a l'institut perquè es casen i s'han de posar a treballar.

—El títol sembla pessimista, però cal llegir-lo en sentit irònic, i, per tant, és optimista, no?

—Com que la història té un to agre dolç, vaig pensar que el títol havia de seguir la mateixa línia. Al final el lector hi trobarà un missatge d'esperança, que cal que les causes perdudes siguin només causes pendents, com diu Sebastià Salellas, l'únic personatge que apareix amb el seu nom real, un advocat que va treballar molts anys a la Font de la Pólvora i que hauria estat el millor advocat per defensar el protagonista.

Lluís Bonada